

ARNOLD JIRÁSEK **Ohlížím se zpět**

KAROLINUM

Ohlžím se zpět

Arnold Jirásek

K vydání připravili
Martin Kučera a Jiří Vacek

Recenzovali:
prof. MUDr. Zdeněk Krška, DrSc.
PhDr. Josef Tomeš, Ph.D.

Vydala Univerzita Karlova
Nakladatelství Karolinum
Ovocný trh 560/5, 116 36 Praha 1
www.karolinum.cz
Praha 2022
Redakce Františka Jirousová
Grafická úprava Zdeněk Ziegler
Sazba DTP Nakladatelství Karolinum
První vydání

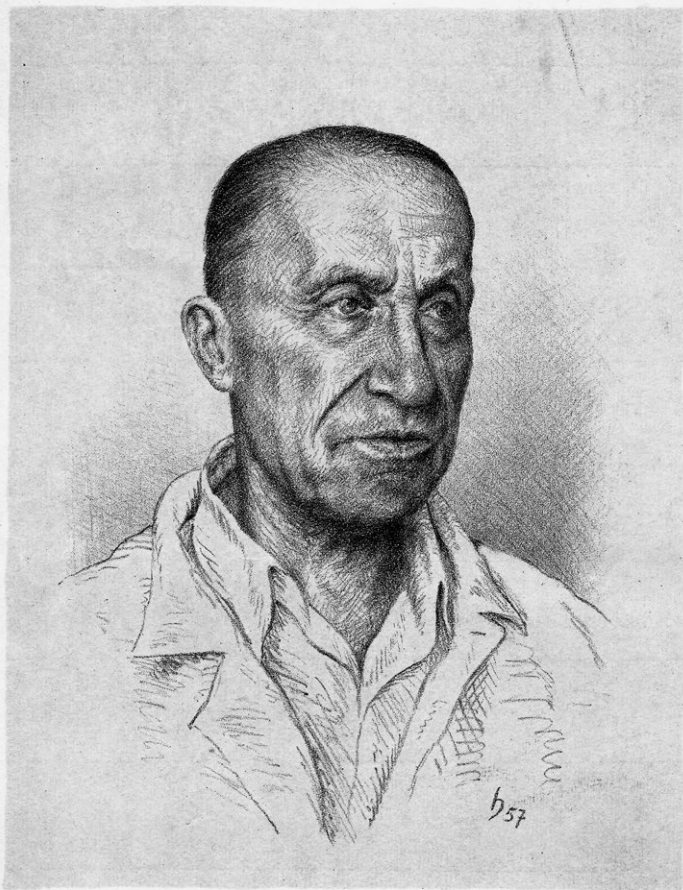
© Univerzita Karlova, 2022
© Arnold Jirásek (heirs), 2022
Editor © Martin Kučera, 2022
Photographs © Masarykův Ústav,
Archiv Akademie věd ČR, 2022

ISBN 978-80-246-4032-7
ISBN 978-80-246-4059-4 (pdf)

Univerzita Karlova
Nakladatelství Karolinum

www.karolinum.cz
ebooks@karolinum.cz

orig. drawing

Remington

Památce přátel
PhDr. Ladislava Niklíčka, CSc., a PhDr. Jiřího Vacka

Obsah

I. OHLÍŽÍM SE ZPĚT NA SVŮJ ŽIVOT

Předmluva /11

Úvodem /14

Rod otcův a matčin /18

Útlé dětství /30

Vzorná škola /37

Prázdniny v Podělusích /46

Pan Hoch /67

Prázdniny v Ledči nad Sázavou /77

Na interní klinice /91

Od vstupu na I. chirurgickou kliniku do odjezdu
na Černou Horu /100

Černá Hora /112

Hrst vzpomínek na profesora Kukulu po jeho smrti /118

Jednání i boje o obsazení místa přednosta I. chirurgické
kliniky /124

Z mých vzpomínek na profesora Jedličku /147

Klinika ve vyhnanství /150

Úvodní přednáška po otevření vysokých škol
z 11. 6. 1945 /170

II. CYKLUS FEJETONŮ Z BALKÁNSKÝCH VÁLEK

Příjezd výpravy Českého pomocného lékařského sboru
do Cetinje /187

V cetinjské nemocnici /190

Náš život v Cetinji /194

Obsazenost černoohorských nemocnic /198

Zajímaví lidé mezi našimi nemocnými /200

V blízkosti bojiště /204

Život našich nemocných /212

Naše dvojí Vánoce v Cetinji /216
V smutném přístavu /222
V černo-horských pozicích před Skadrem /229
V černo-horském Skadru /246
Odjezd české výpravy z Cetinje /259
Naše činnost na černo-horském bojišti /264
V Bělehradě za druhé balkánské války /273
Bělehradská výprava za druhé války balkánské /282

III. JIRÁSEK O DRUHÝCH, DRUZÍ O JIRÁSKOVI

Na návštěvě v Dalmácii /293
Odkaz prezidenta Osvoboditele chirurgům /296
Karel Maydl /314
Akademik Jiří Diviš /336
Profesor Josef Pelnář jde naším životem /345
Nikolaj Ivanovič Pirogov /348
Theodor Billroth /364
René Leriche, čestný doktor Univerzity Karlovy /379
K šedesátinám profesora Arnolda Jiráska
(Bohuslav Niederle st.) /393
Profesor MUDr. Arnold Jirásek šedesátníkem
(Josef Podlaha) /397
Arnold Jirásek – neurochirurg (Kamil Henner) /401
Akademik Arnold Jirásek (František Burian) /406
Vzpomínka na významného chirurga (Václav Vojtěch
Tošovský) /415
Arnold Jirásek zblízka (Amalie Kreidlová-Jirásková) /417
Když jsme spolu ministrovali (Jiří Brdlík) /421
Arnold Jirásek? Ano, samozřejmě! (Martin Kučera) /426

Ediční poznámka /443
Jmenný rejstřík /446

I. Ohlížím se zpět na svůj život

*Ne pouhá vnější pravda, nýbrž odhalení pravdy vnitřní před sebou
samým – a docela ne s úmyslem ospravedlnit nebo odsoudit
sama sebe – má být účelem autobiografie myslícího člověka.*

Nikolaj Ivanovič Pirogov, Otázky života. Deník starého lékaře, Praha 1911

Předmluva

Předkládané líčení nevzniklo proto, že bych příliš přeceňoval svůj význam. Cenil jsem jej soudně a strízlivě – doufám, že v následujícím textu budou toho doklady – a jsem si nadmíru dobře vědom, že byli nepoměrně významnější a hodnotnější lidé, kteří o sobě nic nenapsali a o kterých bohužel není také nic napsáno od jiných. Jestliže se však přece odhodlávám psát o svém životě, činím tak z těchto důvodů:

Předně proto, že vylíčením životní cesty a práce jednotlivce nutně se *zachytí ráz doby a její prostředí*. A to má svou cenu v několika směrech. Za druhé, *pro následující generaci* má takové vypsání zevních i vnitřních osudů pracujícího a odpovědného jednotlivce význam proto, že ji *učí správnému osobnímu sebevědomí*. Následující generace ve vypsáném shledává snahy, o kterých se domnívala, že je sama objevila, a na druhé straně poznává, že předcházející pokolení chybovalo, marně se namáhalo a často neuspělo. Dochází k přesvědčení, že jednotlivec se vytváří řadou vlivů, stejně jako doba a určitý ráz práce. To posiluje a usměrňuje také národní sebevědomí čtenáře, poněvadž z každého takového vyprávění je patrné, že předcházející pracovníci i generace přispívali ze sebe k vytváření základů nebo stupňů, na nichž se jde dál, případně je narušovali a kazili. Patří do říše nepravd a nezdravých egoismů, když si určitá vrstva nebo generace či národ sám osobuje všechnu zásluhu o pokrok. Děje-li se tak, je to přinejmenším důkazem nevzdělanosti nebo neukázněnosti, ba záměrného šíření nepravdy.

Třetí důvod je můj zájem o to, aby byl *můj život na odpovědném místě vylíčen ve správném, pokud možno pravdě odpovídajícím světle*. Nemá to být obrana, pro kterou autobiografie nejednou jsou psány. Není tou dobou pro ni důvodu ani obecného, ani mé-

ho.¹ Ale zažíval jsem u nás opětovně, že se lidé bez příčiny vynášeli a stejně zase zatracovali. Není to přitom pozorování nové. Už Eduard Albert² se o tom dobře vyslovil.³ Legendy i zatracování u nás tedy, zdá se, mají odedávna úrodnou půdu. Kořeny toho tkví v některých nedobrych národních vlastnostech a v obecné lidské závisti. Sám jsem v životě víc než jednou zažil jak povyšování, tak ponižování – bez důvodu. Odtud pochází moje snaha povědět pravdu o sobě a hlavně o těch, kdo se mnou pracovali anebo přicházeli do pracovního i osobního styku, ať přátelského, ať nepřátelského, pokud to člověk ve věcech, které se ho týkají, dovede.

Zralý věk, kdy člověk zná cenu života a umí si ho vážit i pro jeho dary i pro možnosti, jež mu poskytuje, rád se noří do čtení životních popisů. Především pracovníků svého oboru a pak hlavně svého národa. Podobné čtení povzbuzuje a dává nejednou sílu a ukazuje směr. Mládež se celkem ve své víc nebo méně uvědomované přemíře zdraví a životní dychtivosti příliš nevěnuje takové četbě. Jsou to jenom výjimeční jednotlivci, co si takto hledají příklad. Je to škoda, neboť pro mladé, kteří se chystají k rozletu, by měly životopisné kapitoly cenu. Ale život tak nechce a nedává. Zbývá tudíž zralý věk, a jím je nutné se jako s hlavním čtenářem spokojit. Ale i jím je takovéto vypsání dobře zužitkováno a prospěje nejednou věci. Už proto, že je přijímáno opatrněji, s vyzrálejšími soudem a z hlediska vlastní

---

1) Situace se nyní poněkud změnila, takže bylo nutno napsat obranu proti ublížením, jež byla proti mně zosnována v roce 1945.

2) [Profesor vídeňské univerzity MUDr. Eduard Albert (1841–1900) byl jedním z největších chirurgů své doby, člen osobního lékařského konzilia císaře Františka Josefa I. a Nejvyšší zdravotní rady monarchie, dvorní rada, doživotní člen panské sněmovny. Rodák ze Žamberka si zachoval národní přesvědčení, byl stoupencem raného realismu, přítelem J. Vrchlického, Riegrový rodiny a dočasně T. G. Masaryka, básník (soubor *Na zemi a na nebi*, 1900) a překladatel české poezie do němčiny, mecenáš české vědy. Arnold Jirásek vydal jeho *Paměti* (1950) a věnoval mu velkou životopisnou práci (1941).]

3) Z nedatovaného dopisu E. Alberta básníku Adolfu Heydukovi (asi 1897): „U nás se buď všechno vynáší do nebes, nebo se to šlape vesměs. Není rovnováhy, není citu pro spravedlnost, *není míry*. Je to všechno mladistvě vyzuřená mysl.“ [Cit. podle výboru z korespondence Michael Navrátil (ed.): „Slavný chirurg Eduard Albert, profesor univerzity vídeňské“, *Věstník českých lékařů* 42, 1930.]

zkušenosti. A těmto všem čtenářům vkládám do rukou tuto svou práci s prosbou, aby v ní hledali především snahu prospět naší chirurgii a tím i našemu národnímu celku.

*Ledeč nad Sázavou, 29. června 1943
na sklonku mého padesátého šestého roku*

Úvodem

Od sepsání předmluvy k mým pamětem uplynulo patnáct let. Přečetl jsem si ji v různých letech a ponechal jsem ji v původním znění. Přitom jsem podle možností svého volného času a také někdy podle naléhavosti (např. vylíčení zápasu před odchodem z kliniky) psal jednotlivé kapitoly. Nezapomněl jsem však stopovat ve své četbě mínění hodnotných lidí a pracovníků o psaní vlastních pamětí i o tom, jak se to má dít. Někteří velcí duchové, jako například Aristotelés a Charles Nicolle, jsou rozhodně proti tomu. První říká, že dokonalý člověk nemluví nikdy o ostatních, ani o sobě.⁴ A druhý vidí v psaní memoárů úpadek pisatele.⁵ Josef Šusta říká, že přívalem memoárových publikací může svádět k pocitu (zajisté ne vždy oprávněnému), že psaní životních pamětí by mělo zůstat výhradou duchů opravdu vůdčích, kteří obsahem svého díla a událostí jimi řízených mají nárok na to, aby následující pokolení poznalo i skryté tišiny jejich duševního zranění i vnitřní ozvuk jimi sváděných bojů.⁶ A obdobně se vyjadřuje René Leriche⁷ ve své řeči na paměť de Martela⁸ v dubnu 1940: „Co bychom dali za to, kdybychom znali myšlenky, které měl Dupuytren⁹ o sobě a o svém umění. Je skutečně škoda, že velcí

---

4) Aristotelés: *Etika Nikomachova*, Praha 1937.

5) Charles Nicolle: *Biologie de l'invention*, Paříž 1932. [Charles Jules Henri Nicolle (1866–1936), francouzský lékař, průkopník moderní bakteriologie, nositel Nobelovy ceny za rok 1928.]

6) [Josef Šusta: *Léta dětství a jinošství. Vzpomínky I*, ed. Karel Stloukal, Praha 1947, s. 7.]

7) [René Leriche (1879–1955), francouzský chirurg a fyziolog, přítel Arnolda Jiráska. Autor memoárů *Souvenirs de ma vie morte*, Paříž 1956.]

8) [Thierry hrabě de Martel (1875–1940), francouzský chirurg, zakladatel francouzské neurochirurgie.]

9) [Guillaume baron de Dupuytren (1777–1835), francouzský anatom, spoluvůdce novodobé chirurgie, osobní lékař Napoleona I.]

chirurgové o sobě nikdy nevypravují.“ A přece tak učinili příkladně Pirogov,¹⁰ Eiselsberg,¹¹ Gosset,¹² Sauerbruch,¹³ ba i sám Leriche. A skutečně umožnili čtenářům poznat mnohé ze svých pohnutek i myšlení. Z toho bych soudil, že určitá část pracovníků pokládá za správné o svém životě – významném i pohnutém – povědět druhým. Ne proto, že to je *jejich* život, ale že to bylo. Děláno i žito.

Běží o to, *jak to povědět*. – Nejhrouběji na mě zapůsobilo, co řekl Charles Darwin, když ho vyzvali k sepsání vlastního životopisu: „Pokusil jsem se napsat následující vyličení sebe sama, jako kdybych byl mrtvý, který se dívá z jiného světa na svůj život.“¹⁴ Takové odživotnění až zamrazí, ale zůstává jedním ze žádoucích způsobů líčení. Jean-Jacques Rousseau to pověděl životněji: že autobiografie má být „dílo jedinečné svou bezpříkladnou pravdivostí, aby aspoň jednou bylo možné vidět konkrétního člověka takového, jaký skutečně vnitřně je“.¹⁵

Podobné paměti obsahují dvojí dění. Jedno tvoří kronika, tj. řazení událostí, tak jak šly, a druhé je přiznání pisatele k tomu, co dělal, co chtěl a hlavně co myslel. Pirogov to dobře vyjádřil, když mluvil o vnější a vnitřní pravdě. Vtělil do slov takovouto zevní i vnitřní pravdu je nadmíru těžké. Události jdou, život jde a člověk jde s nimi a v nich. Nelze ho snadno z onoho pásma vyločit a tím také ne jeho myšlení a chtění. A povědět vnitřní pravdu je ještě nesnadnější. Tu se setkává, ale i utkává člověk myslící a chtějící, člověk svědomí, člověk svědek a člověk obhájce. Je

---

10) [Nikolaj Ivanovič Pirogov (1810–1881), ruský chirurg, zakladatel moderní válečné chirurgie. Jeho posmrtně vydaná autobiografická práce je citována v mottu této knihy.]

11) [Anton svobodný pán von Eiselsberg (1860–1939), rakouský chirurg, zakladatel rakouské neurochirurgie. Autor memoárů *Lebensweg eines Chirurgen*, Vídeň – Innsbruck 1938.]

12) [Antonin Gosset (1872–1944), francouzský chirurg, ředitel pařížské nemocnice Salpêtrière, profesor Sorbonny, průkopník nových operačních technik, spoluzakladatel moderní anesteziologie, transfuzních stanic, chirurgické léčby automobilových zranění. Autor vzpomínkové knihy *Chirurgie, chirurgiens*, Paříž 1941.]

13) [Ernst Ferdinand Sauerbruch (1875–1951), německý chirurg, autor paměti *Das war mein Leben*, Bad Wörishofen 1951.]

14) Charles Darwin: *Vlastní životopis*, přel. Bohumil Němec, Praha 1914.

15) Jean-Jacques Rousseau: *Vyznání. Mládí*, přel. Karel Stanislav Sokol, Praha 1910.

chybou, že se vůbec dostávají do vzájemného styku: vnitřní pravdu může sdělovat jen člověk svědomí a člověk svědek. Obhájce sem nepatří. Ruský historik Tarle říká správně ve svém životopise francouzského diplomata Talleyranda: „Memoáry důležitých buržoazních činitelů bývají jen zřídka aspoň trochu pravdivé. Autor (...) se snaží sestavit své vyprávění tak, aby motivy jeho vlastního jednání byly pokud možno vznešené.“¹⁶ Toto tvrzení lze zobecnit.

Paměti jsou kronika, ale i kritika a obhajoba. Jednou se to jeví zřetelněji, podruhé je taková tendence ukrytější. Prakticky se to dá dobře uskutečnit tak, že se pisatel snaží o kroniku, ve které je jednou z postav, a nadto vytvoří řadu kapitol o jednotlivých událostech i situacích, kde řekne jasně své mínění i obhajobu. Tento způsob nepochází ode mne, ale realizoval jej dobře ve svých pamětech Anton Eiselsberg.

Ovšem k tomu, aby autor pověděl pravdu, jsou potřebné vedle opravdové vůle a schopnosti říct o sobě pravdu ještě i podmínky jiné. Člověk se mění věkem, biologickými proměnami i vlivy života, stejně jako vnějšími kulisami, prostředím i lidmi, takže jak vtipně říká profesor Šusta: „Naše mládí a stáří opravdu náleží dvojí, zcela rozličné geologické vrstvě, navzájem si cizí a zčásti i protikladné.“¹⁷ A tu je těžko vycítit, vyhmatat skutečnou pravdu, když věci cítění, souzení, tep i dech pisatelův jsou nyní úplně odlišné od doby, která dávno minula. Věděl to dobře Rousseau, když doznával, že lidé se většinou během svého života mění a zdají se přetvářet v bytosti docela jiné. A jelikož je fyzická podstata člověka odlišná, když se z pozice končícího se života dívá a popisuje doby svého mládí i zralého věku, je otázkou, zda jeho paměť je spolehlivou nápovědou. Vezměme jen zmenšení rozměrů toho kterého místa našeho mládí, když je vidíme znovu později. Oči dospělého vidí vše menší, než viděly oči mladé. Ale jsou tu už pravdy dvě: jedna mladého a druhá stárnoucího věku. A to jsme pouze u stránky vnímání. Stejně je to i s kritikou a závěry. Ale jak je to s uchováváním skutečnosti situací, jejich počátku, průběhu, konce i dozvuků? Drží je pisatel dobře a věrně v paměti, nebo je mění fyziologické změny

---

16) Jevgenij Viktorovič Tarle: *Talleyrand*, Praha 1956. [Akademik AV SSSR J. V. Tarle (1874–1955) byl ruský historik, odborník na napoleonskou dobu.]

17) J. Šusta, *Léta dětství a jinošství. Vzpomínky I*, s. 7.

jeho analyzátorů i mozku, ba dokonce poruchy zdraví jedné či druhé k tomu potřebné složky? A nepomáhá si vzpomínající člověk tkaním náhražek těchto nedostatků paměti čili smýšlením různých věcí? Vidíme to jasně na líčení nejranějšího mládí, kde někteří pisatelé vypravují o sobě historiky, jako by je pamatovali, zatímco jsou to ozvěny vyprávění chův a matek. Nevyvarovali se toho ani tak velcí lékaři jako Purkyně¹⁸ a Leriche. Úskalí tudíž přináší svěživotopisná tvorba mnoho a stanoví i nejednu nedosažitelnou laťku. Z toho by vycházelo, že velká většina pamětí bude obsahovat vážné chyby. Bude, a zejména tehdy, když pisatel si neuvědomí svou účast i svůj zájem na líčení. A podle toho budou pak paměti hodnotnější i málo cenné. Životnější i méně životné. A zůstane vždycky pravdou rovněž to, že je vůbec těžko popsat skutečnou tvář té stále měnivé hádanky, plné klamavých úniků, kterou je člověk.

Všejanya, 24. července 1959

---

18) [Jan Evangelista Purkyně uveřejnil nedokončené *Výryvky z mého života* v časopise *Rodinná kronika* 4, 1863–1864. Knižně vyšly poprvé jako *Vzpomínky Jana Evangelisty Purkyně na vlastní mládí v Libochovicích prožitě*, Praha 1887. Autor cituje vydání *Z mého života* z Topičovy edice, Praha 1937.]

Rod otcův a matčin

Před touto částí, která bývá podle zvyku první kapitolou pamětí, jsem dlouho ustupoval. To proto, že nemám o ní tak jasné představy, jaké byly a jsou podkladem ostatních částí. U nás se nepěstovalo ani uctívání rodu, ani rodinné tradice. Měli jsme několik strýčků a tetiček, které jsme dobře znali a s nimi se často stýkali, potom byli příbuzní, kteří se u nás občas objevili, ale to byl celý náš obzor rodinný a rodový. O rodině a rodu tatínkově a mamínčině věděli jsme pramálo, vlastně nic. Nikdo nám o tom nevyprávěl a my jsme znali jen to, co jsme sami z řeči a ze života pochytili. Jinak jsme se o to nestarali. Mládí nemá smyslu pro starší generaci, nezajímá se o ni. Obdobně to říká René Leriche ve vlastním životopisu: „Když je člověk mlád, nestará se o genealogické otázky. A když začne být na ně zvědavý, není nikoho, aby ho o tom poučil.“ Skoro navlas je tomu tak u mne.

Teprve po svém čtyřicátém roce jsem se začal zajímat o rodiny svých rodičů, a byl to Metoděj Jirásek, můj bratranec, ředitel škol¹⁹ v Náchodě, který mi v roce 1928 poslal přesný obraz tatínkova rodu. O otcí své matky a jeho rodině jsem se dovídal úryvkovitě od matky, a to až tehdy, když jsem ji chodil navštěvovat v letech 1950–1959, tedy ve svém sedmém desetiletí. Vypytával jsem se tenkrát na některé podrobnosti, o nichž jsem do té doby neměl ponětí. Je to velký rozdíl od stavu, jaký ukazuje ve svých pamětech Eiselsberg, ale i Leriche. Ti měli vědomí rodinné soudržnosti, tradice a mnoho o svých předcích věděli. U nás bylo jinak. Snad proto, že tu nebylo žádného osobního uctívání, a tudíž ani předešlých generací ne, anebo proto, že nebylo na to

---

19) [Pojem „ředitel škol“ ve starší terminologii znamenal ředitele obecné a měšťanské školy, někdy měšťanských škol chlapecké a dívčí, pokud v daném místě nebyla měšťanská škola koedukovaná.]

ve spěchu za povinnostmi kdy. Dnes se mi zdá, že to je chyba. Člověk má vědět o členech své rodiny a svého rodu, aby se trvale zamýšlel nad lidským životem a jeho osudy, aby viděl snahy, přednosti i vady těch, do jejichž řady ho Osud postavil, a aby si z toho vzal někdy poučení. My v českém prostředí pro to obecně nemáme mnoho smyslu ani v dobrém, ani ve špatném směru. Málo se staráme o rodinný vývoj a tradici, a proto se také nedržíme pohromadě jako například Židé, kteří si vedou opačně. Jistě ku prospěchu svému i svého národa.

Můj otec Alois Jirásek se narodil v Hronově nad Metují 24. září 1846.²⁰ Jeho rodným domem bylo hospodářské stavení „na Padolí“. Stálo na okraji tříhranné louky běžící mezi železniční tratí a Metují. V pozadí za ním se zvedá Jírova hora, známá ze spisů Aloise Jiráska, s naší rodinou spřízněného. Stavení šlo rovnoběžně se silnicí, od které bylo odděleno prostorem několika metrů, otevřeným dvorem, a chráněno plotem z nízkého kroví. Na horním konci bylo stavení uzavřeno stodolou, přistavěnou v pravém úhlu. Obytné místnosti byly tři: velká světnice s řadou okének po obou stranách a dva malé pokojíky. Ve velké světnici se mimo jiné vařilo. Tatínkův otec Jiří, oficiálně rolník na Zbečnicku č. 72 (tak bylo právě popsáno stavení zaneseno v katastru), se narodil roku 1809 a zemřel v domě svého syna Celestýna na hronovském náměstí v roce 1894. Viděl jsem ho jednou jako drobný chlapec, jak píšu jinde. Na jeho ženu Eleonoru, rozenou ve Velkém Poříčí v rolnické rodině Rydlů v roce 1809 a zemřelou roku 1878, nemám žádných stop ve své paměti, ba ani představu. Nemluvilo se o ní. Tatínek měl osm sourozenců, v jejichž řadě byl sedmý. Když povážím to nepatrné hospodářství, co Padolí mělo (byly to tři až čtyři štrychy pole a louka), vždy obdivuji, jak mohla být vyživena a vychována tak četná rodina. Znal jsem z ní dobře jen tři členy, a to Konstantina, Antonína a Ludmilu. Strýce Celestýna jsem poznal zběžněji.

Konstantin byl slabomyslný dobrácký tvor, žijící na Padolí. Strýc Antonín (1844–1915) měl koloniální obchod, zvaný V Hamburku, na hlavní hronovské ulici, vedoucí z náměstí k rodnému domu spisovatele Aloise Jiráska a k Padolí. Byl řadu let starostou Hronova. Antonín byl střední silné postavy s mo-

---

20) [Alois Jirásek zemřel v roce 1905.]

hutným knírem, dobrého, energického pohledu, příjemného, dosti mohutného hlasu a nářečí čistě hronovského. Měl jsem ho pro jeho srdečnost a přímost rád a nikdy jsem nezapomněl, jak lidsky se o nás staral po tatínkově smrti. Naposled jsem ho viděl v roce 1908. V létě 1928 jsem navštívil jeho hrob v Hronově. Jeho žena Saloména (1844–1904) dlouho stonala. Znal jsem ji jenom jako nemocnou, vetchu, špatně vypadající. Říkali o ní, že zamlada krásně hrála divadlo, přirozeně jako ochotnice, i když se musela starat o domácnost s šesti dětmi. Z nich nejbliže mi vždycky stál Metoděj (1880–1960), který k nám jezdil na svátky ze Soběslavi, kde studoval učitelský ústav, a měl na nás děti dobrý, výchovný vliv. Stýkám se s ním dodnes a cením si jeho ustavičný zájem o dějiny a kulturu. Byl dlouhá léta konzervátorem v Náchodě a po osvobození pořádal sbírky v náchodském zámku. Metoděj mimoto pěkně maloval a uměl vypalovat do dřeva. Rád se dívám na jeho obrázek staré hronovské školy s dřevěnou zvonnicí v pozadí. Jeho staršímu bratru Cyrilovi (1874–1920) jsem prý nápadně podoben. Všichni to kdysi říkali. Nebral jsem to nikdy na vědomí, až když jsem ho ošetřoval pro inoperabilní rakovinu sestupného tračnicku. Tu mi napadlo, že tato nápadná podoba by mohla pro mě mít i tento důsledek. Ale od roku 1920 až dodneška v roce 1959 se žádný rakovinný příznak u mne neobjevil.²¹ S ostatními sourozenci Jiráskovými jsem měl celkem málo styků, ale pamatuji si dobře podobu i povahu některých z nich.

Velmi na mě zapůsobila jediná sestra mého otce Ludmila Ságnerová (1851–1921). Když jsem ji poznal, hospodařila na Padolí, které vedl Jiří Jirásek, syn nejstaršího tatínkova bratra Josefa. Byl útlého, slabého zjevu, jemného, tichého úsměvu i projevu. Byl zarytý starý mládenec, o ženy se nestaral a odporoval všem snahám ho oženit. Tetička Ludmila, která dvakrát ovdověla (oba její manželé byli ředitelé škol), byla menší, lehce obtloustlé postavy, měla přísný pohled, usměvavý obličej, ostře utvářený velký nos a nápadně velkou dolní čelist. Mluvila úplně po „hronousku“, a na to jsme si jako děti musely zvykat, přičemž nám její často opakované „i babodejt“ dávalo podnět k lehce zesměšňujícímu

---

21) [Navzdory této poznámce Arnold Jirásek podlehl rakovině pankreatu, která ho schvátla během prvního pololetí roku 1960.]